

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DEL CONGOST DE MONT-REBEI AL GOLF DE ROSES

**15ª Etapa : SANTA MARIA DE LLUÇÀ - SANTA EULÀLIA DE PUIG-ORIOI
SANT CRISTÒFOL DE BORRASSERS - LA VILA D'ALPENS - ALPENS**

13 d'abril de 1997

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	7	h
Santa Maria de Lluçà. Esmorzar.	9.15	h
Inici de l'etapa.	9.45	h
Santa Eulàlia de Puig-oriol. Reagrupament.	11.15	h
	11.30	h
Sant Cristòfol de Borrassers. Reagrupament.	12.15	h
	12.25	h
La Vila d'Alpens. Reagrupament.	12.55	h
	13.05	h
Alpens. Dinar.	13.55	h
Sortida cap a Vilanova.	16.30	h
Vilanova i la Geltrú.	19	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'hostal La Primitiva, a Santa Maria de Lluçà.
- ** Dinarem a Alpens. Per a dinar només hi ha una petita fonda.
- ** Pel camí trobarem alguna font i a Santa Eulàlia de Puig-oriol hi ha servei de bar.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteiu els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom (sobretot la Neus).

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DEL CONGOST DE MONT-REBEI AL GOLF DE ROSES

15ª Etapa : SANTA MARIA DE LLUÇÀ - SANTA EULÀLIA DE PUIG-ORIOI SANT CRISTÒFOL DE BORRASSERS - LA VILA D'ALPENS - ALPENS

13 d'abril de 1997

El recorregut de l'etapa d'avui ens portarà des del cor del Lluçanès, a Santa Maria de Lluçà, fins als seus límits septentrionals, a la vila d'Alpens, a tocar de la comarca del Ripollès. Des de Santa Maria de Lluçà pujarem cap al mas del Castell repetint així l'últim tram que varem fer a l'etapa anterior per tal de visitar el castell de Lluçà. Més enllà davallarem vers la riera de Lluçanès que creuarem en un bucòlic indret on hi ha el Molí; a partir d'ací una suau pujada ens menarà al poble de Santa Eulàlia de Puig-oriol, on varem dinar el dia anterior.

Tot seguit ens enfilarem cap el serrat de Lurda on trobarem l'ermita de Sant Cristòfol de Borrassers i una mica més endavant, al peu del serrat dels Tudons, veurem la notable masia de la Vila d'Alpens amb l'ermita de la Mare de Déu del Roser al seu costat. Després de passar pel caseriu del Graell, que també té una ermita, la de Sant Joan, arribarem finalment a Alpens on finalitzarà l'etapa.

SANTA EULÀLIA DE PUIG-ORIOI

El poble actual de Santa Eulàlia de Puig-oriol es formà a partir del principi del segle XVIII en una carenada, a deu minuts de l'antiga parròquia, que es trobava a l'indret de l'actual cementiri. Aquesta primitiva església, esmentada ja el 905, prop de la vila (avui mas) de Puig-oriol, reedificat els segles XVII i XVIII, es troba sobre la carretera de Lluçà. Fou refeta el 1435, segurament a conseqüència dels terratrèmols del 1428, i avui només en resta una part com a capella del cementiri. El nucli de la població anà creixent al llarg del segle XVIII i principi del XIX fins a comptar amb unes 50 famílies a mitjan segle, quan fou decidida la construcció d'una nova església al poble (1855), erigida en parròquia independent de Lluçà el 1878. Les petites indústries tèxtils (la més antiga, del 1861) i la nova xarxa de comunicacions no han aconseguit de mantenir l'impuls que tenia, i actualment té uns 200 h (dues terces parts de tot el terme). Hi radica l'ajuntament i és l'únic nucli de població aglomerada del terme.

ALPENS

El terme d'Alpens és el més septentrional del Lluçanès i forma la unió entre les comarques d'Osona, el Berguedà i el Ripollès. S'hi troben les capçaleres de les rieres de Lluçanès, Gavarresa i de Sora. El territori, de 13.82 km², és muntanyós i limitat al nord-oest per la serra que va de Puigcornador (1212 m) a Santa Margarida de Vinyoles (1225 m), que el separa del Ripollès.

El nom (escrit en antics documents *Pinnos*, *Pintos* i *Pens*) sembla derivat de *penna* o penya, concretament de la roca de Pena, propera a la població. Tot el terme pertanyia a la demarcació del castell de la Guàrdia de Ripoll, prop del santuari de Santa Margarida de Vinyoles (dins el terme de les Lloses), i era format per les parròquies de Santa Maria d'Alpens i de Sant Pere de Serrallonga (avui sufragània de la d'Alpens). La notícia més antiga és del 1074, any que el noble Folc llegà al monestir de

Ripoll un mas situat a *Sancta Maria de Pintos*. El monestir, ja de bon principi el senyor alodial més important del terme, n'esdevingué senyor total quan l'abat Ramon de Savarrés adquirí el 1363 la jurisdicció de tot el terme del castell de la Guàrdia (amb les seves nou parròquies), que fou cedit com a dotació del monjo cellerer de Ripoll.

Gràcies a l'arxiu parroquial (conservat a l'Arxiu Diocesà de Vic) l'evolució del poble d'Alpens és ben coneguda des de la fi del segle XVI; tenia aleshores 15 famílies, i s'inicià un notable creixement, que portà de 64 cases el 1638 a 119 el 1788. Als segles XVII i XVIII adquirí l'actual traçat de carrers estrets amb cases de pedra de bonics portals i finestres amb llindes amb les dates d'edificació i els noms dels constructors. És remarcable l'harmoniosa plaça allargada, amb edificis de pedra uniformes, que ha sofert desencertades renovacions. La causa principal del creixement fou la indústria menestral de la parairia; abans del 1638 ja tenia una confraria gremial de paraires i teixidors, sota el patronatge de Sant Cristòfol, amb altar propi a l'església parroquial. El 1765 hi havia 10 fabricants de llana i 15 telers, que donaven feina a 20 paraires, 15 teixidors, 8 aprenents, 62 dones, dedicades a filar, i 18 nens, dedicats a fer rodets. En època moderna havia tingut una fàbrica de teixits de cotó, amb 100 telers, que tancà el 1967.

L'església parroquial de Santa Maria és un edifici barroc-neoclàssic, molt modificat. Reedificada des del 1708, cremada durant la Primera Guerra Carlina (1833-40) i restaurada en 1840-45, guarda l'altar major i algun altar lateral del segle XVI, d'escàs valor; la capella Fonda o del Santíssim és del 1846. El campanar (segles XV-XVI) fou renovat a la part superior o balustrada el segle XVIII.

Davant la casa núm. 2 del carrer del Graell va morir, el 9 de juliol de 1873, el brigadier Josep Cabrinetty, fill de la Ciutat de Mallorca, en un enfrontament entre les tropes governamentals que comandava i les carlines del general Savalls. Sembla que morí d'un tret al clatell disparat des del campanar; però, per la indisciplina que hi havia entre les tropes republicanes, corregué la notícia que havia estat mort pels seus mateixos soldats. Els carlins guanyaren, així, l'anomenada *batalla d'Alpens*, i el pretendent Carles VII féu encunyar una medalla commemorativa i donà a Savalls el títol de *marquès d'Alpens*.

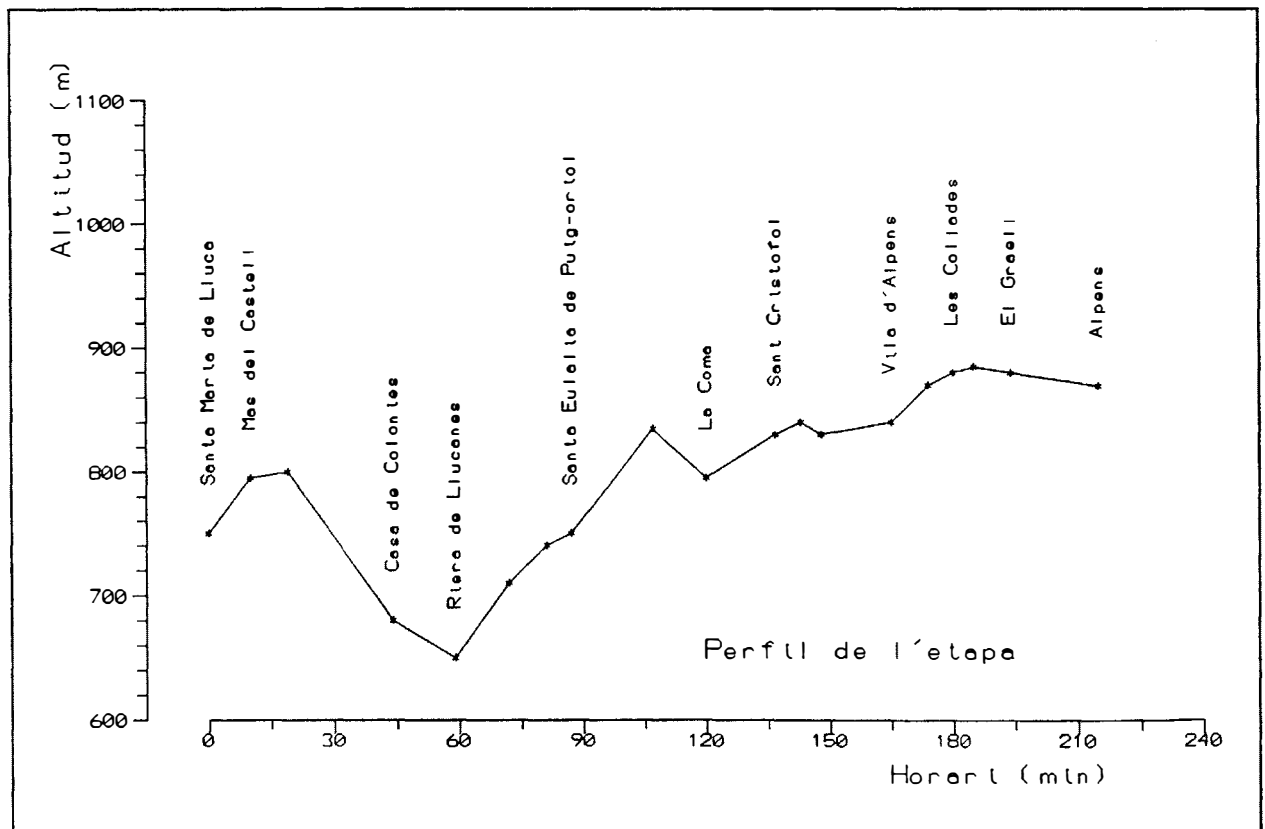
Sant Pere de Serrallonga, situat al nord-est del terme, dalt un serrat, prop del mas Serrallonga, fou una parròquia rural, esmentada ja el 938 i el 982 amb el nom, de *Vilallonga* (convertit el segle XI en Serrallonga), que pertanyia a Ripoll. Sufragània d'Alpens des del segle XIV, tenia 2 famílies el 1686. És un petit edifici pre-romànic amb un santuari de planta quasi quadrada i un arc triomfal molt rebaixat. Ha sofert reformes, sobretot en l'ornamentació i la volta, el 1724 i el 1837, i guarda dues imatges barroques de Sant Pere i Santa Maria del segle XVIII.

La capella romànica de Sant Pau del Colomer (abans Sant Pau de Terrades), coneguda des del 1190 dins la demarcació de l'antiga vila rural de Terrades, avui totalment desconeguda i reemplaçada pel gran mas del Colomer, és un edifici molt transformat (1757, 1887, 1947) que conserva íntegra la nau i l'absis romànics del segle XII; l'absis fou decorat el 1947 amb pintures de Pau Macià i Pons.

Entre les importants masies del terme cal destacar el mas del Graell (amb la capella de Sant Joan, feta el 1717), l'esmentat mas del Colomer (transformat com a casa residencial), els masos dels Plans, Pallarès, Petge, la Llena, Cardanyons, Serrallonga i Comià, supervivents de masos anteriors al segle XIV, molts dels quals renovaren els grans casals el segle XVIII. No lluny del mas Pedresnegres, resten escasses ruïnes d'un casal o fortalesa anomenat Freixenet, conegut des del 1109, els senyors del qual foren castlans de Sora i d'Oris, llinatge que s'extingí el segle XV.

BIBLIOGRAFIA

- ## Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 2. El Bages, el Berguedà i el Solsonès.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona. (1981).
- ## Atlas topogràfic de Catalunya. Volum 3.
Institut Cartogràfic de Catalunya.
Cartografia escala 1:50.000
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona. (1995).
- ## Gran Enciclopèdia Catalana.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona. (1ª Edició, 1969).
- ## Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés. Barcelona. (1ª Edició, 1988).
- ## Descripció provisional del GR-1.
Fascicle Sant Pau de Segúries - Sant Llorenç de Morunys.
Comitè Català de Senders.

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari	
Parcial	Total
0.00	0.00

Comencem l'etapa d'avui a la plaça situada davant de l'església de Santa Maria de Lluçà (750 m); davant nostre, a l'altra banda de la carretera, hi ha l'antic hostel La Primitiva, que recentment s'ha arranjat. Hem de seguir la carretera cap a la dreta passant per davant del petit cementiri.

La carretera fa un retomb cap a la dreta i voreja l'ampli aparcament situat al costat de l'església.

0.01	0.01
------	------

Davant de l'accés a l'aparcament hem d'abandonar la carretera i enfilar-nos cap a l'esquerra per unes roques. Passem pel costat d'un pal indicador del GR i continuem per un senderol.

0.02	0.03
------	------

Desemboquem en un camí procedent d'una masia que veiem a l'esquerra; hem de seguir per aquest camí cap a la dreta. A l'esquerra tenim una magnífica panoràmica de can Vilaró situat a un nivell inferior.

0.01	0.04
------	------

Després de passar pel costat d'una petita taula de pedra amb una creu, a la dreta del camí, arribem en una àmplia cruïlla situada al peu del turó del castell de Lluçà. La branca de l'esquerra baixa cap a can Vilaró i la de la dreta va a enllaçar amb la carretera; nosaltres hem de seguir per la branca del mig, que, segons el rètol, va cap a Sant Vicenç del Castell i el Castell. Pugem.

0.04	0.08
------	------

Troblem el camí tallat per una rasa transversal; hi ha una variant per l'esquerra que permet superar l'obstacle. Anem en direcció al mas del Castell, un gran casalot deshabitat encimbellat damunt d'una petita bauma. Pugem amb fort pendent.

0.02	0.10
------	------

Arribem al mas del Castell que queda a l'esquerra del camí (795 m). A la dreta queda el trencall que s'enfila vers el castell de Lluçà; nosaltres hem de continuar endavant baixant amb suavitat.

Planegem per entremig de camps; més enllà pugem lleugerament.

0.06	0.16
------	------

Atenció. Hem d'abandonar el camí que segueix pujant i anar cap a la dreta per un rocallís; més endavant planegem per sòl herbós.

El sender, molt desdibuixat, s'enfila pel costat d'una alzina vers un collet format en el contrafort del turó del Castell. Arribats al coll ens trobem amb una magnífica balconada oberta damunt de la vall de la riera de Lluçanès (800 m); al fons, a l'altra banda, es veu el poblet de Santa Eulàlia de Puig-oriol.

El corriol va cap a l'esquerra i poc després bifurca; hem d'agafar la branca de la dreta que baixa i torna enrera per anar a passar pel peu de la balconada.

Baixem per un grau de roca tot fent ziga-zagues; compte amb les reliscades.

0.10 0.26

Desemboquem en una esplanada; per la dreta se'ns uneix un camí. Travessem l'esplanada en la direcció que portàvem i anem a passar pel costat d'un gran *Peiro trencato*.

0.03 0.29

El camí s'eixampla i es difon per damunt d'un rocallís. **Compte** perquè en arribar al final d'aquest tram hem d'anar cap a la dreta per un trencall no massa definit al principi.

Baixem per entremig del bosc i en arribar en un rocallís hem de decantar cap a l'esquerra.

Arribem en una tanca amb portella. El camí segueix per l'altra banda però el dia de la preparació estava totalment inundat; si fos així es pot continuar tot pujant pel marge vers el camp que ens queda a l'esquerra i seguir per la seva vora paral·lels al camí que retrobarem una mica més endavant.

Voregem camps; el camí passa per un tram *llaurat*. Pugem.

0.07 0.36

A l'esquerra veiem unes menjadores per a vaques i similars; girem cap a l'esquerra i poc després cap a la dreta i en aquest punt deixem un camí a l'esquerra. Baixem.

0.04 0.40

El camí descriu un ampli revolt cap a la dreta; a l'esquerra queda un trencall. A la dreta, a un nivell inferior, hi veiem una gran casa de colònies i més enllà, al cim del turó, les restes del castell de Lluçà.

0.04 0.44

Desemboquem a la pista d'accés a la casa de colònies (680 m); a la cruïlla hi ha rètols indicatius. Hem d'anar cap a l'esquerra.

La pista ens apropa a la riera de Lluçanès; més endavant gira cap a l'esquerra i remunta la vall.

0.06 0.50

Atenció. Després de passar pel costat d'uns camps emplaçats en un fondal que ens queda a la dreta voregem un ermot situat al límit del bosc. En aquest punt i just abans que la pista decanti cap a l'esquerra l'hem d'abandonar, penetrar a l'ermot i, vorejant el bosc, anar a trobar un corriol que baixa cap a l'esquerra per dins del bosc al límit dels camps abans esmentats.

El corriol, a voltes perdedor, va baixant pel costat esquerra del fondal sense separar-se'n massa.

0.04 0.54

Hem d'anar cap a la dreta per tal de travessar el fondal; el senderol continua per damunt d'una bauma. Ara ja veiem la riera de Lluçanès als nostres peus; aigües avall hi ha el Molí.

0.02 0.56

Desemboquem en el camí d'accés al Molí (650 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra. Passem pel peu de la bauma; tot girant cap a la dreta deixem un trencall a l'esquerra i immediatament travessem la riera per un pont. Val la pena aturar-se un moment per tal de contemplar el bonic paratge.

Passat el pont el camí puja lleugerament.

0.02 0.58

Desemboquem en una pista. Per l'esquerra va cap a Curtius; nosaltres l'hem de seguir cap a la dreta.

0.01 0.59

Atenció. En passar pel costat d'un tancat de filferrada, que ens queda a l'esquerra, hem de deixar la pista, passar la filferrada i seguir pel camí que hi ha darrera. Pugem amb una mica de pendent.

En arribar al capdamunt de la curta pujada ens trobem en una esplanada. Rebutgem el camí que segueix per l'altra banda en la direcció que portàvem i també un que surt per la dreta; el GR continua per un senderol per entremig del bosquet que tenim a la dreta, paral·lel al camí abans esmentat, que ens queda a la dreta a un nivell lleugerament inferior.

0.05 1.04

Més endavant desemboquem en el camí i el seguim cap a l'esquerra pujant. Pocs metres més enllà trobem una bifurcació; hem d'agafar la branca de la dreta.

0.03 1.07

Arribem en un collet on hi ha uns rocallissos; en aquest punt hem de travessar una tanca de filferrada. A la dreta, podem veure-hi la tapa d'una conducció subterrània d'aigües. Baixem amb suavitat cap a l'esquerra.

Regularment anem trobant més tapes de la conducció d'aigües; en algun punt pot veure's el tall de la rasa a la pedra.

0.05 1.12

Baixem pel costat d'un petit turó que ens queda a la dreta i ens trobem amb una nova tanca filferrada; la travessem i entrem en una zona residencial de bestiar boví i similar (710 m). A l'esquerra hi ha les menjadores i a la dreta, una mica allunyada, hi veiem una casa; més enllà hi ha la carretera.

Deixem un camí a la dreta que va cap a l'esmentada casa i comencem a pujar amb fort pendent.

0.04 1.16

En arribar al capdamunt de la pujada passem per sota d'una línia de conducció elèctrica. Seguim pel costat del tancat de les vaques.

0.02 1.18

Desemboquem en un camí i el seguim cap a l'esquerra. Una mica més endavant deixem un trencall a la dreta que condueix a una casa situada damunt del turó del cementiri.

0.03 1.21

A la dreta queden les escales d'accés al cementiri del poble i a l'esquerra una petita bassa (740 m). El camí continua per entremig de parets; a la dreta queden entrades a les parcel·les. Enfront veiem el campanar de Santa Eulàlia de Puig-oriol.

0.01 1.22

Arribem en una bifurcació situada davant de l'entrada de la granja Neu Alba; rebutgem la branca de la dreta que baixa cap a la carretera i seguim per la de l'esquerra que va pel costat de la paret de la granja.

Una mica més endavant trobem una nova entrada de la granja; a la dreta hi ha una taula de pedra amb una creu. Pocs metres més enllà hem d'abandonar el camí que decanta cap a l'esquerra i anar per un trencall no tan fressat que surt per la dreta passant pel costat d'una alzina.

Enfront tenim el poble i a la dreta, a un nivell inferior, la carretera que ve de Lluçà.

0.04 1.26

Passem pel costat d'un transformador i davallem suaument vers la carretera. En arribar-hi la seguim cap a l'esquerra passant per davant de can Gimbert.

0.01 1.27

Després de deixar la branca de la carretera que va cap a Prats de Lluçanès i Vic a la dreta arribem davant de l'església (750 m). A la dreta queda el carrer Major, carrer principal i gairebé únic del poble.

Sortim de Santa Eulàlia de Puig-oriol per la part més alta, per la carretera BV-4341 en direcció nord. A uns cinquanta metres, a mà dreta, veurem dos pals indicadors del GR.

0.03 1.30

Deixem la carretera i ens desviem cap a la dreta on hi ha els indicadors de GR esmentats. Ara és camí carreter.

0.06 1.36

Ens trobem davant un pas barrat amb una casa al fons. Ens desviem cap a l'esquerra, amunt.

0.02 1.38

El camí carreter es perd una mica però, sense deixar la direcció que portem i seguint els senyals que hi ha pel damunt d'un rocallís passarem pel costat d'una casa (a la dreta) i tornarem a retrobar el camí ample.

0.04 1.42

Arribem a la carretera que hem deixat abans, la creuem i continuem per l'altra banda.

0.01 1.43

Després de travessar la carretera i continuar pel nostre camí, de seguida gira cap a la dreta. Hi ha senyals del GR.

0.01 1.44

Ara el camí s'enfila per un llarg rocallís fins al capdamunt de la pujada.

0.03 1.47

Comencem a baixar sense deixar la direcció que portàvem.

0.03 1.50

Atenció. Ens desviem per un petit corriol a l'esquerra deixant el camí per on anàvem.

0.01 1.51

Ara anem paral·lels a la carretera que veiem a sota, a la dreta.

0.04 1.55

El petit camí ara s'eixampla i ens trobem davant una bifurcació de pistes amb una rotonda al mig on hi ha una alzina. Nosaltres anirem cap a l'esquerra deixant altres desviacions.

Estem passant pel Serrat de Lurda i al fons, en direcció oest, es veu el pic del Pedraforca.

0.05 2.00

Passem per la masia la Coma on hi ha una preciosa alzina de tres branques i una bassa (795 m).

0.05 2.05

Anem per una bona pista. Passem pel costat d'un cucó i el pou de la Ruyra a la dreta.

0.02 2.07

A l'esquerra hi ha una bassa i davant nostre dues pistes; agafem la que puja, cap a l'esquerra. La pista de la dreta baixa cap a la carretera. Són pistes molt amples i ben arranjades.

0.05 2.12

Deixem un pas barrat a l'esquerra.

0.01 2.13

Deixem un altre pas barrat a l'esquerra.

0.02 2.15

Arribem a la desviació que porta a l'ermita de Sant Cristòfol de Borrassers. Girem cap a la dreta, al costat mateix del camí hi ha una altra petita bassa.

0.02 2.17

Arribem a l'ermita i tornem pel camí que hem vingut (830 m).

0.02 2.19

Retrobem la pista que havíem abandonat abans i la seguim en la direcció que portàvem (cap a la dreta, amunt).

0.09 2.28

Deixem la pista ampla per on anem i ens desviem cap a la dreta per una camí carreter que planeja.

0.17 2.45

Sense deixar aquest camí carreter arribem a l'ermita de la Mare de Déu del Roser i la masia Vila d'Alpens (840 m).

Per continuar cap al poble d'Alpens hem de girar cap a l'esquerra i seguir pel camí que va pel damunt del que veníem, per sota d'unes grans alzines.

0.03 2.48

Deixem una desviació a la dreta i altres desviacions i entrades a camps. El camí fa pujada...

0.06 2.54

Retrobem la pista que havíem abandonat al punt horari 2.28 (870 m). Anem cap a la dreta. Deixarem entrades a camps i altres desviacions per seguir per la pista principal.

0.06 3.00

Passem pel costat de la masia de les Collades (a la dreta) (880 m).

0.03 3.03

Passem arran d'una casa, a l'esquerra, i una mica més endavant també a l'esquerra un senyal indicant el Manso Graell gravat en pedra.

Canvi de rasant i comencem a baixar.

0.04 3.07

Deixem una desviació a la dreta.

0.01 3.08

A la dreta hi ha una bassa. Continuem deixant desviacions.

0.06 3.14

Arribem al caseriu el Graell (880 m). A l'entrada el camí es bifurca i nosaltres seguirem per la branca de la dreta que puja, deixant l'ermita de Sant Joan a l'esquerra. A la dreta, al fons hi ha una gran bassa.

Travessem el caseriu i sortim seguint el camí carreter amb senyals del GR.

0.03 3.17

Deixem desviacions i seguim pel camí principal.

0.04 3.21

Deixem més desviacions i una bassa a l'esquerra.

0.03 3.24

Compte, hem d'abandonar el camí carreter i entrar en un tancat de filferro per al bestiar que hi ha a la dreta; (l'últim que tanqui!). Un cop dins el tancat hem d'anar seguint els senyals de GR en direcció nord-est durant uns trenta metres fins que trobem un corriol que baixa fort entre grosses pedres.

0.03 3.27

El petit camí ara es perd una mica entremig del bosc; hem d'anar cercant els senyals. Durant una estona anirem per sota d'una línia elèctrica fins que ens trobem el pas barrat i ens desviarem cap a l'esquerra.

0.01 3.28

Passem un petit corrent d'aigua i girem a la dreta vorejant el filferro electrificat.

0.02 3.30

Sortim del tancat de filferro electrificat per una mena de porteta; (l'últim que tanqui!).

0.01 3.31

El caminet es bifurca i agafem la branca de l'esquerra, més embrossada.

0.03 3.34

Entrem en un altre tancat de filferro; (l'últim que...).

0.01 3.35

Sortim del tancat de filferro i ja som a Alpens (870 m). Encara que el GR entra al poble per la nostra esquerra, cap el camp de futbol, recomanem seguir tot recte pel carrer Graell.

Josep Corella i Agustí Poch

Abril de 1997

